

Kultūra Prieš 5 MIN.

Šaltasis karas ir maža
žmogaus figūrėlė tarp
dvių galybių –...

Sportas Prieš 10 MIN.

Turkijoje sutiktas
lietuvių bičiulis
Williamsas: Kalnietis...

Lietuvoje 2019.04.08 19:15

Įsimintiniausios rinkimų kovos užkulisiai: kaip atsirado žymusis straipsnis apie „Vilniaus banko“ žlugimą f 42

Audrius Matonis, LRT RADIJO laida „LRT aktualijų studija“, LRT.lt
2019.04.08 19:15

Vilnius

16° 92%

LT

Aurelijus Katkevičius / BNS nuotr.

2003 metų balsavimo išvakarėse „Vilniaus Banko“ griūtis buvo aprašyta „Vakaro žiniose“. Kaip teigia žurnalo „Verslo klasė“ redaktorius Aurelijus Katkevičius, tuo metu svarstant, kaip turėtų atrodyti naujasis „Vakaro žinių“ priedas, buvo pasinaudota prezidento rinkimų aistras kursčiusiu „Vilniaus banko“ žlugimu. „Kaip tik tuo metu kažkas iš žurnalistų atėjo ir pasakė, kad kažkas stringa banke, o Vitas Tomkus sako „Va, tema viršeliui“, – LRT RADIJO laidoje „Aktualijų studija. Rinkimų rentgenas“ pasakojo A. Katkevičius.

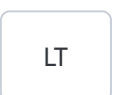

Laidoje buvo aptariamose juodosios rinkimų technologijos – tamsūs rinkimų triukai ir kova be taisyklių, balansuojanti ties įstatymo ir padorumo riba, o kartais ir ją peržengianti. LRT.lt vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja Aleksandra Ketlerienė, remdamasi politologo Lauro Bielinio įžvalgomis, teigia, kad juodosios rinkimų technologijos yra tai, kas neteisėta ir nemoralu.

„Atsiranda bėda, nes dėl moralumo mes visi turime labai skirtingą suvokimą: kas vienam yra labai neamoralu, kitam atrodo labai gerai, tai šioje vietoje atsiranda pilkoji zona. Jeigu kokie nors politikų veiksmai ar triukai kelia klausimų, ar taip moralu elgtis, jeigu tai peržengia

Vilnius

16° 92%

Kaip vieni ryškiausių juodųjų rinkimų technologijų Lietuvoje atvejų yra Valdo Adamkaus ir Rolando Pakso rinkimų dvikova, R. Pakso ir Jurijaus Borisovo planas „Strekoza“ ir 2003 metų pabaigoje vykusiuose Lietuvos prezidento rinkimuose aistras kurstęs „Vilniaus banko“ (dabartinio „SEB“ banko) žlugimas. 2003 metų balsavimo išvakarėse „Vilniaus banko“ griūtis buvo aprašyta „Vakaro žiniuose“. Pasak A. Katkevičiaus, tuo metu buvo pasinaudota esamais įvykiais.

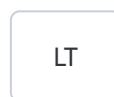
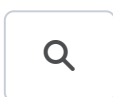
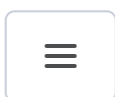
„Tą dieną, kai mes galvojome, kaip turėtų atrodyti tas „Vakaro žinių“ priedas, aš tuo metu sėdėjau „Vakaro žinių“ redakcijoje pas Vitą Tomkų ir kaip tik tuo metu kažkas iš žurnalistų atėjo ir pasakė, kad kažkas stringa banke. V. Tomkus sako „Va, tema viršeliui“. Tada aš skambinu R. Paksui, kad mes dedame citatą „Kas po velnių darosi Vilniaus banke“. Viskas susiklostė taip elementariai, bet iš tiesų buvo pasinaudota ta proga“, – pasakoja A. Katkevičius.

Jo aiškinimu, visuomenei jautrios temos (finansų sistema, mokesčiai, sveikata) yra laukas, kuriuo pasinaudojus galima išpešti tam tikrą poveikį.

„Aš galvoju, kad dabartinė tymų istorija labai rimtai smogs „valstiečiams“ vien dėl to, kad jie turi Dainių Kepenį ir Mindaugą Puidoką (pastarasis nebėra LVŽS narys – LRT.lt). Tai atsilies, nes tai yra vnaž jautrios zonos: bankai, sveikata, pensijos, senoliai. Kai tu kalbi apie kokia nors

Vilnius

16° 92%

Aleksandra Ketlerienė / E. Blaževič/LRT nuotr.

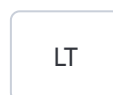
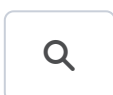
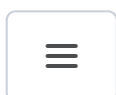
A. Katkevičius teigimu, juodosios rinkimų technologijos nėra įstatymo pažeidimas – juodosios technologijos yra ten, kur įstatymai nepažeisti, bet yra „prikiaulinta“.

„Mes, lietuviai, esame truputėlį drovūs, kaip tauta. Šalis gana maža: kai pasaulyje yra šešių rankų paspaudimo taisyklė, kad per šešis rankų paspaudimus galima rasti pažįstamų, tai Lietuvoje yra trys rankų paspaudimai ir tu atsimuši į savo paties svainį, tai jam „kiaulinti“ nelabai išeina“, – komentuoja A. Katkevičius.

Anot jo, viena iš tokių juodųjų technologijų yra rinkimų kandidatai, turintys vienodas pavardes: „Čia tas variantas, kai Rita Miliūte nustebo atsidūrusi Seime vietoje Rūtos Miliūtės. Bet nemanau, kad tai buvo sąmoningai apgalvotas „stūmimas“ per tą pavardę. Manu, kad taip netyčia išėjo.“

Vilnius

16° ☁ 92%

jie neatskiria, kur yra Tėvynės sąjunga ir kur konservatorių partija, čia galima būtų įtarti, kad tai buvo tyčia padaryta.“

LRT aktualijų studija. „Rinkimų rentgenas“: juodosios rinkimų technologijos

00:00 / 53:05

A. Katkevičius, kaip vieną iš juodųjų rinkimų technologijų būdų, įvardija bandymą susidoroti su savo konkurentu pasitelkiant smirdantį batų tepalą ar įkyrias šviesas, kurios nukreipiamos oponentui į veidą, kad šis taptų irzlesnis.

„Tu ateini išsivalęs batus smirdančiu batų tepalu į debatus ir tavo oponentas natūraliai, dirgliai, reaguoja į tą dalyką, tampa irzlus. Analogiškai galima žaisti su šviesomis – paperki ką nors, kad apšviestų oponentą mėlynai ir jis iškart tampa senesnis“, – LRT RADIJUI sako A. Katkevičius.

Pasak A. Ketlerienės, tam tikrais atvejais yra pasamdomos valkatų grupės, kurios agituotų už tam tikro kandidato rinkimuose priešininką ir rinkėjui būtų nelabai malonu.

„Ateitų valkata ir sakytų „balsuokite“ už ką nors – toks būdas atstumtų nuo kito kandidato, tačiau Lietuvoje tai būtų labai greitai išsiaiškinta, kas pasamdė, kieno tai darbas ir pan. Lietuvoje sunku pasislėpti“, – pabrėžia pašnekovė.

A. Katkevičius pabrėžia – tam, kad ką nors vaidintume juodosiomis rinkimų technologijomis, tai turėtų būti ne elementarus chuliganizmas, o kokią nors idėją turintis būdas: „Žodis technologija suponuoja, kad tame turi būti minties.“

Vilnius

16° 92%

LT

visada turi priežastis, tikslą ir pasekmes – tikimasi, kad tai turės poveikį, tačiau stengiamasi nuslėpti šaltinį, kas inicijavo tokį veiksma.

„Jeigu tai yra kokie nors plakatai, kurie kompromituoja kandidatą, greičiausiai bus stengiamasi nuslėpti, kas tuos plakatus užsakė ir kodėl jie atsirado. Jeigu prie Sauliaus Skvernelio būstinės oponentai pakabintų plakatą su žinute, nukreiptą prieš S. Skvernelį, bet nebūtų įmanoma atsekti, iš kur ir kaip tie plakatai atsirado, kas tai apmokėjo, tada sakytume, kad tai yra tikslingas veiksmas su pastanga nuslėpti pradinius šaltinius. Čia jau tokia pilkosios arba pusiau juodosios technologijos dalis“, – paaiškina T. Janeliūnas.

Tomas Janeliūnas / BNS nuotr.

Paklaustas, ar juodųjų rinkimų technologijų pavyzdžių pastebėjo šių metų savivaldos rinkimų

Vilnius

16° ☁ 92%

LT

„Tai lemia politiniai oponentai, kurie yra labai akilūs, registruoja pačius įvairiausius skundus, net smulkmeniškai beieškodami kokių nors klaidų oponentų veiksmuose“, – teigia T. Janeliūnas.

T. Janeliūno aiškinimu, nors prasilenkti su įstatymu nebėra taip lengva, tai bandoma daryti primityviais būdais – vežant rinkėjus autobusiukais, skatinant balsavimą iš anksto paštu, kas labai nesunkiai leidžia kontroliuoti balsus.

„Nelegalu – taip. Jeigu įrodyta, be abejo, taip peržengiamos įstatymų nustatytos ribos ir galėtų būti baudžiama. Kaip tai užfiksuoti ir įrodyti, kad žmogui už tai buvo sumokėta – čia didesnis klausimas. Bet aš net nesakyčiau, kad tai yra juodosios technologijos, tai yra rinkimų įstatymų pažeidimai, kuriems nereikia technologijų – tu primityviai perki balsus ir naudojiesi tomis galimybėmis, kurios yra leidžiamos prieš rinkimų dieną“, – paaiškina T. Janeliūnas.

Plačiau – radijo laidos „Aktualijų studija“ įrašė.

Parengė Gabrielė Sagaitytė.

TAIP PAT SKAITYKITE

Pasaulyje 2021.09.12 12:55

Įsilaužimai, blokavimas internete, policijos reidai – Kremlius bando stabdyti „protingą balsavimą“

 498

Lietuvoje 2020.08.14 18:39

Vilnius

16° 92%

LT